

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.—lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 4. novembra 1941-XX

Cena posamezni številki lir 0.60

Praznik varčevanja

Le mimogrede so se letos spomnili listi dneva varčevanja, ki se je že leta praznoval 30. oktobra. In vendar bi bilo sedaj še posebno potrebno, da bi opozorili ljudstvo na potrebo varčevanja in naganja denarja v hranilnice. Kajti jasno je, da je pri vsem pomanjkanju denarja, ki ga občutijo nekateri, vendarle denarja med ljudmi mnogo.

Ta preobilica denarja pa je za celoto koristna samo takrat, kadar se denar zbira v denarnih zavodih, ki skrbe, da ne leži denar neplodno pri ljudeh ali da se ne uporablja na škodo celote. Ravno zato je potrebno baš v sedanjih časih posvečati varčevanju prav posebno pažnjo. Vsi moramo gledati na to, da služi denar celoti, da je zbran v denarnih zavodih za razne investicije in za pospeševanje zasebne podjetnosti.

Jasno je, da z zbiranjem denarja prevzemajo tudi denarni zavodi veliko odgovornost pred javnostjo, da bodo denar res dobro in v korist celote uporabljali. V denarnih zavodih zbrani denar ne sme služiti le denarnim zavodom, temveč ta denar mora oplajati vse gospodarsko življenje in pripomoči k povečanju proizvodnje. Posebno v današnjih dneh, ko nastajajo vedno nove potrebe, je pobuda večje proizvodnje nujno potrebna.

A še iz drugega razloga je danes varčevanje nujno potrebno. Varčevanje je najbolj zanesljivo sredstvo proti inflaciji. Zato ni nič čudnega, da nekateri že naravnost zahtevajo uvedbo prisilnega varčevanja. V nekaterih državah je prisilno varčevanje deloma tudi že uvedeno in se je izkazalo kot vseskozi koristno.

Pomen varčevanja je v njegovi socialni, gospodarski in javni koristnosti in zato je potrebno, da se javnost spominja dneva varčevanja in da se varčevanje sistematično propagira. Ne zaradi denarnih zavodov, čeprav so nam ti nujno potrebni, tudi ne zaradi javnih institucij, temveč ker je vse gospodarsko življenje odvisno od množine zbranega in za koristne namene razpoložljivega denarja. Usoda slehernega človeka je odvisna tudi od tega, koliko razpoložljivega denarja je zbrano v denarnih zavodih, ker ta množina denarja določa tempo gospodarskega življenja. Da zvišamo življenjsko raven, zato je potrebno, da propagiramo varčevanje in zato se spominjamo dneva varčevanja.

Naročajte in širite „Trgovski list“!

Turški monopoli

V Turčiji je šest monopolov: tobak, alkohol, sol, razstrelivo in orožje, vžigalice in vžigalniki ter igralne karte, ki so dali lani državi nad 45 milijonov turških funtov.

Lanski pridelek tobaka je bil 14.000 ton in se je od tega konsumirala doma več ko ena četrtina.

Monopol na alkohol je bil uveden v novi Turčiji. L. 1924. je bil prepuščen neki poljski družbi, pozneje pa ga je prevzela država. Lani je imela od njega nad 14 milijonov funtov dohodka. Vinograd-

ništvu in vinarstvu posveča država veliko skrb, omejuje pa potrošnjo žganja.

Monopol na sol je dal lani državi 6 milijonov funtov, notranji promet pa je dosegel 177.776 ton soli. V normalnih časih se je naj-

več soli iz Turčije izvažalo na Japonsko.

Monopol vžigalic je bil nekdanj za 10 milijonov zlatih dolarjev prepuščen Kreugerjevi družbi, a ko je ta propadla, ga je prevzela neka domača družba. Monopol

smodnika in razstreliv so imeli nekdanj v zakupu Francozi, pozneje pa ga je prevzela država, ki ima od njega le skromne dohodke.

Monopoli spadajo v področje ministrstva za carine in monopole, ki je bilo ustanovljeno l. 1931.

Naloge nemškega čezmorskega trgovca Na vzhodu je njegova bodočnost

V zadnjem »Reichu« piše dr. Alfred Frankenfeld iz Hamburga o čezmorskem trgovcu.

Uvodoma se spominja monografij, ki so jih v zadnjem času izdale velike hanseatske tvrdke o svojem delu. Po pravici so te tvrdke na svojo zgodovino ponosne, ker morejo še danes služiti njih dejanja za vzor.

Posebno težavne razmere za nemško čezmorsko trgovino so nastale po svetovni vojni. Vse stare zveze so bile uničene in vse delo se je moralo pričeti znova. In začelo se je. L. 1924. so se nemški čezmorski trgovci odpeljali v London, da si pridobe opustošene in zapuščene plantaže v Kamerunu. To je bil začetek velikega kolonialnega podjetja, ki je oskrbovalo kasneje vso Nemčijo z bananami. Tudi časi kompenzacijskih kupčij in vodenega gospodarstva niso bili ugodni za čezmorsko trgovino. Toda tudi v teh nepripravnih časih niso veliki trgovci v Hamburgu in drugih velikih pristaniških mestih prenehali s svojim delom in dosegli so tudi uspehe. Dr. Frankenfeld opozarja zlasti na dve pomembni zasluge teh velikih trgovcev: za ceno težkih osebnih in poslovnih tveganj so zopet zgradili nemško čezmorsko trgovino, nadalje pa dokazali narodno gospodarsko potrebnost in življenjsko sposobnost nemške čezmorske trgovine. Pri tem so ti veliki gospodarski možje dostikrat tudi odločno nastopili proti birokratičnim zahtevam in proti omejevanju za čezmorsko trgovino nujno potrebne poslovne svobode. Prosta pot za čezmorskega trgovca — to staro geslo je ostalo v veljavi. Da se mora ta prosta pot ohraniti tudi v soteski kontingentiranega gospodarstva, je bila sama po sebi razumljiva zahteva. Da se mora prilagoditi od državne politike predpisanemu tiru, pa je bila nacionalna dolžnost.

Priznanje slednjega načela nikakor ni bilo lahko, ker je od nekdanj bila navada, da gre trgovec izpred državne zastave. Zgodovina hanseatskih mest nudi v tem oziru obilo primerov. Trgovci so naprej pripravljali kasnejše državne osvojitve. Za trgovce, ki so se zavedali svoje tradicije, ni bilo lahko spremeniti svoje dosežane poslovanje in se podrediti državnemu vodstvu tudi v zunanji trgovini. Nemški veliki trgovci pa so imeli smisel tudi za to zahtevo in si prizadevali, da svojo poslovno aktivnost še povečajo tudi v kontaktu z nadrejenimi narodno-gospodarskimi interesi. Ko se je ta doba še razvijala, je izbruhnila sedanja vojna in zopet so bile raztrgane stare zveze. Vendar pa je bil sedaj položaj drugačen ko l. 1914. Že dolgo pred vojno so namreč nekateri tvrdke iz previdnosti del čezmorskih poslov preuredile na zveze po suhem.

Ni pa ta preusmeritev trgovinskih zvez edini izgled za bodočnost hanseatske čezmorske trgovine. Popolna sprememba kontinentalnega gospodarskega prostora je odprla mnogostranske poslovne možnosti. Pri tem pa je pravilno, da je tudi tu država vodilna in da pomaga trgovcu pri njegovem udejstvovanju. Kajti izkušeni trgovci se vedno iščejo. Gospodarsko izkoriščanje velikanškega vzhodnega prostora je ravno za čezmorskega trgovca naloga, ki je največjega pomena. Kdor je znal zgraditi in vzdržati čezmorsko trgovino v daljnih deželah in v najtežjih razmerah, ta ima brez dvoma tudi sposobnost za gospodarskega organizatorja velikega formata. Vse velike sposobnosti, ki so odlikovale od nekdanj hanseatske čezmorske trgovce, morejo tudi sedaj postati koristne za obnovo in dvig gospodarstva v vzhodnih deželah. Pa tudi kupčija sama more dobiti trdna tla v vzhodnih deželah. Čez-

morski trgovec je delal vedno z različnimi predmeti in na zelo različnih trgih. To svojo elastičnost in to svojo gospodarsko prakso bo zlahka uveljavil tudi v vzhodnih deželah.

Pota za vključitev in preusmeritev so različna. Včasih zahtevajo zastavitev lastne osebe, včasih vsega podjetja. Nikdar pa niso brez rizika, nikdar se ne more izključiti osebna odgovornost trgovca, ki naj se vključi ali preusmeri. Brez tveganja ni čezmorske trgovine.

Ker pa je sedaj država, tako zaključuje dr. Frankenfeld svoj članek, omogočila, da se prednosti in sposobnosti čezmorskega trgovca v novih prostorih na vzhodu popolnoma uveljavijo, je gotovo, da čaka čezmorskega trgovca še velika bodočnost. Seveda pa ni sedaj naloga čezmorskega trgovca samo epigonska, temveč prav tako velika, kakršno so izvedli oni možje, ki so ustvarili veliko zgodovino hanseatskih mest.

Švica brez tuiskega prometa

»Das Reich« piše med drugim: V svoji mednarodno priznani nevtralnosti je uživala Švica v vojnih letih 1914.—1918. razne prednosti, med katerimi je bil najvažnejši tuiski promet na oni stopnji, ki so jo vojne razmere sploh dopuščale. Bogastvo male, od prirode z lepoto zelo bogato, z blagom pa le pičlo obdarjene dežele ima seveda tudi svoj izvor v pridnosti, spretnosti in varčnosti prebivalstva, je pa vendarle predvsem odvisno od množice tujecev, ki iščejo in najdejo v Švici vsako leto prirodne krasote, oddih, zdravje in razvedrilo. Višek tuiskega prometa je zaradi tega že od nekdanj gospodarski cilj vseh Švicarjev, ki so tudi v začetku sedanje vojne upali, da bodo imeli koristi od svoje nevtralnosti in da bodo kakor nekdanj prihajali tujei tudi iz držav, ki se vojskujejo.

Ko je Italija stopila v vojno in je bil zlomljen francoski odpor, je bilo takih nad konec, kajti vse švicarske meje so bile obdane od ene same vojne stranke, ki seveda še tako nevtralni deželji tudi v tuiskem prometu ne more dati koncesij, ki niso popolnoma v skladu z vojnimi ukrepi in vojnim gospodarstvom.

Švica težko pogreša velike dohodke od tuiskega prometa, ki so v mirnih časih samo od tujecev iz inozemstva dosegali letno po 300 do 350 milijonov švicarskih frankov. L. 1937. je bilo turistov iz inozemstva še nad 1.6 milijona, lani pa samo še okrog 130.000. Že te številke dajo sliko težkega položaja švicarskih velikih gostinskih obratov, v katerih sta inve-

stirani 2 milijardi švicarskih frankov. Notranji turizem se je sicer dvignil, ne more pa nuditi izhoda iz težkega položaja, ki se vidi tudi v prezadolžitvi mnogih gostinskih obratov ter v zelo skrčenem prometu privatnih železnic. Promet švicarskih zveznih železnic je ostal na primerni višini samo zaradi tega, ker je bil v največji meri skrčen promet z motornimi vozili.

Med vojno se položaj švicarskega turizma ne bo dal spremeniti, »Das Reich« pa svetuje, naj bi se že zdaj pripravljale spremembe, ki bodo potrebne po vojni. Švicarski tuisko-prometni uradi naj bi predvsem uravnali svoje delovanje po poreklu inozemskih turistov, ki jih je bilo pred vojno iz nemških dežel nad 50%, iz Italije 7%, iz Francije nad 20%, iz Anglije in USA pa samo okrog 12 odstotkov.

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«

kos 88., z dne 1. novembra je objavil: Naredbo Vis. Komisarja o predpisih za promet in gostinske obrate (nihče ne sme iz hiše v Ljubljani od 21. do 5. ure, v drugih krajih od 20.30 do 5., gostinski obrati pa se morajo zapreti ob 20.30, oz. ob 20.) — Naredbo o preureditvi vseučiliških društev ter naredbo o najvišjih cenah za kondenzirano mleko.

Poravnajte naročnino!

Finančni minister o kritju vojnih izdatkov

Generalni proračunski odbor Zbornice fašijev in korporacij je imel v Rimu te dni svojo sejo, kateri so se udeležili tudi finančni minister Thaon di Revel, štirje državni podtajniki ter predsednik zakonodajne komisije Oboroženih sil. Komisija je odobrila štiri ukrepe glede finansiranja vojnih izdatkov za vojsko, mornarico in za Italijansko Afriko. Odobrena je bila nova emisija zakladnih bonov 1950.

Finančni minister je poročal, da so se izredni izdatki v višini 76 milijard za dobo od 1. julija 1940 do 8. oktobra 1941 krili v glavnem z izrednimi sredstvi, in sicer s čistim dobičkom dveh emisij zakladnih bonov, ki je dal nad 34 milijard, z dohodki običajnih zakladnih bonov v višini okrog 21 milijard ter z drugimi izrednimi dohodki.

Ureditev poslovanja bank v novih pokrajinah

V soboto se je v Rimu sestaj pod predsedstvom Duceja odbor ministrov za varčevanje in kredit. Odbor je najprej preučil podatke o bankah, ki delajo na ozemlju, ki je bilo od bivše Jugoslavije priključeno k Italiji. Potem je proučeval vprašanje organizacije kreditne na področju bank, ki spadajo pod njegovo direktno kontrolo, ter ugotovil smernice, po katerih bo treba uvesti nov red na polju bančništva.

Poleg tega je odbor odobril izdajo 550 milijonov lir obveznic za javne zavode. Nadalje so bila odobrena nekatera zvišanja glavnice bank in številnih industrijskih družb, ki so važne za državno obrambo. Odbor je zaradi težkega finansiranja vojnih izdatkov odobril Zavodu za industrijsko finansiranje zvišanje glavnice od 100 na 300 milijonov lir.

Končno je odbor odobril sodelovanje Nacionalne banke pri ustanovitvi nove gledališke družbe (Ente Teatrale Italiano).

Romunsko olje za Francijo

Nedavno so nekateri romunski listi poročali, da se bo po več ko enoletnem zastoju spet pošiljalo zemeljsko olje iz Romunije v Francijo. V kratkem so bile take vesti potrjene z objavo, da je med Romunijo in Francijo sklenjena nova pogodba o dobavih zemeljskega olja.

Prejšnja taka pogodba je imela nenavaden potek. V začetku februarja l. 1936. sta se Romunija in Francija pogodili o zamenjavi romunskega olja in izdelkov francoske industrije, ki služijo predvsem vojnim svrham. Francija je izvajanje pogodbe poverila družbi Petrofina in kmalu je v gospodarskih in političnih krogih postalo ime te družbe nekakšen pojem slabe in nesolidne kupčije. Romuni so se pritoževali, da so odkupne cene olja prenizke in da jemlje Petrofina nalašč samo surovo, nepredelano olje, da vzame tako ves zaslugek romunskim rafinerijam in raznim drugim obratom.

Med velikimi političnimi in vojnimi dogodki poleti l. 1940. so Romuni dobave olja ustavili in pogodba, ki je bila sklenjena za 12 let, se je sama razdrla. Po romunski in nemški sodbi je nova pogodba za Romunijo ugodna. »Südst-Echo« tudi zatrjuje, da je v skladu z novimi gospodarskim redom v Evropi.

